

SL(6)698 – Cod Ymarfer Treuliau Etholiadau Ymgeiswyr Unigol (Etholiadau'r Senedd) 2025

Cefndir a Diben

Mae'r swm y gellir ei wario ar dreuliau etholiadol gan neu ar ran ymgeiswyr unigol ar gyfer etholiadau'r Senedd wedi'i gyfyngu gan *Orchymyn Senedd Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2025* ('**Gorchymyn 2025**').

Mae Rhannau 1 a 2 o Atodlen 7 i Orchymyn 2025 yn berthnasol i'r diffiniad o 'treuliau etholiadol'.

Mae *Cod Ymarfer Treuliau Etholiadau Ymgeiswyr Unigol (Etholiadau'r Senedd) 2025* ('**y Cod**') yn rhoi canllawiau ynghylch yr hyn sydd wedi'i gynnwys a'r hyn nad yw wedi'i gynnwys o fewn cwmipas Rhan 1 neu 2 o Atodlen 7 i Orchymyn 2025.

Nid yw'r Cod yn rhoi canllawiau i'r ymgeiswyr hynny sy'n sefyll i gael eu hethol i'r Senedd ar ran plaid wleidyddol (hynny yw, ymgeiswyr rhestr plaid).

Lluniwyd y Cod drafft gan y Comisiwn Etholiadol ac fe'i cyflwynwyd i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo. Cymeradwywyd y drafft gan Weinidogion Cymru ac fe'i gosodwyd gerbron y Senedd o dan baragraff 20(4) o Atodlen 7 i Orchymyn 2025.

Gweithdrefn

Drafft Negyddol.

Mae Gweinidogion Cymru wedi gosod drafft o'r Cod gerbron y Senedd. Os bydd y Senedd, o fewn 40 niwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y gosodwyd y drafft, yn penderfynu peidio â chymeradwyo'r Cod drafft, ni chaiff Gweinidogion Cymru ddyroddi'r Cod.

Os na wneir penderfyniad o'r fath, rhaid i Weinidogion Cymru ddyroddi'r Cod ar ffurf y drafft a osodwyd gerbron y Senedd, daw'r Cod i rym ar y dyddiad a bennir gan Weinidogion Cymru drwy orchymyn a wneir drwy offeryn statudol, a rhaid i'r Comisiwn Etholiadol drefnu i'r Cod gael ei gyhoeddi yn y modd y mae'n ystyried ei fod yn briodol.

Gwaith craffu o dan Reol Sefydlog 21.7

1. Nodwn baragraff 5 o'r Memorandwm Esboniadol sy'n datgan bod y fersiwn hon o'r Cod yn cynnwys diwygiadau a wnaed gan y Comisiwn Etholiadol i ymdrin â materion a nodwyd yn y fersiwn o'r Cod a dynnwyd yn ôl ac a osodwyd ar 13 Hydref 2025 ([SL\(6\)655](#)).

2. Ym mharagraff 1.1, mae gwahaniaeth rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg. Yn y testun Saesneg, mae'n nodi: *"This Code of Practice on individual candidate election expenses for Senedd elections is issued by Welsh Ministers..."*. Yr hyn sydd yn y testun Cymraeg yw *"Cyhoeddir y Cod Ymarfer hwn ar dreuliau etholiad ymgeiswyr unigol ar gyfer etholiadau'r Senedd wedi'i ddyroddi gan Weinidogion Cymru [...]"* nad yw'n gwneud synnwyr.
3. Ym mharagraff 1.3, mae'r diffiniad o "treuliau etholiad" yn y testunau Cymraeg a Saesneg yn wahanol. Yn y testun Saesneg, mae'n nodi: *"'election expenses' has the meaning set out in article 65 of the 2025 Order"*. Ond yn y testun Cymraeg, yn y bôn mae'n dyblygu testun diffiniad ar wahân ar gyfer "treuliau personol".
4. Ym mharagraff 1.3, yn y testun Cymraeg, mae'r term "treuliau etholiad" wedi'i ddiffinio. Fodd bynnag, drwy gydol y Cod, mae'r term yn amrywio a defnyddir "treuliau etholiad" a "treuliau etholiadol". Mae hyn yn cynnwys paragraffau 1.4 ac 1.13. Nodwn fod testun Cymraeg erthygl 65 o *Orchymyn Senedd Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2025* yn defnyddio'r term "treuliad etholiad".
5. Ym mharagraff 1.19, yn y testun Cymraeg, mae ffurf dreigledig ar yr ymadrodd "mynd i" wedi'i defnyddio i gyfieithu "incurring", sef y term safonedig yng Ngeirfa Uned Cyfieithu Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, mae term gwahanol "ysgwyddo" wedi cael ei ddefnyddio mewn mannau eraill i fynegi ystyr "incur" yn nhestun Cymraeg y Cod. Felly, mae anghysondeb yn nhestun Cymraeg y Cod. At hynny, ym mharagraffau 1.12, 3.3 a 9.5 a phennawd adran 7 o'r Cod, mae testun Cymraeg darpariaethau Gorchymyn 2025 a ddyfynnir wedi'i newid i ddefnyddio "ysgwyddo" i fynegi "incur" yn hytrach na'r ffurfiau ar "mynd i" a geir mewn gwirionedd yn nhestun Cymraeg y darpariaethau hynny yng Ngorchymyn 2025.
6. Ym mharagraff 3.1, yn y testun Cymraeg, mae ystyr "relevant" wedi cael ei fynegi drwy ddefnyddio'r gair "berthnasol". Fodd bynnag, yn nhestun Cymraeg paragraff 3.2, mae'r un gair "berthnasol" wedi cael ei ddefnyddio ar ddau achlysur i fynegi ystyr "applies". Felly, ni fydd darlennydd y testun Cymraeg yn gallu gwahaniaethu rhwng ystyr "relevant" ac "applies" wrth ddarllen y Cod. At hynny, mae anghysondeb drwy gydol testun Cymraeg y Cod oherwydd bod ffurfiau ar "perthnasol" a "[bod] yn gymwys" wedi cael eu defnyddio i fynegi ystyr "apply". Yn hyn o beth, mae'r term "apply" wedi'i safoni'n llawn fel "bod yn gymwys" yng Ngeirfa Uned Cyfieithu Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru.
7. Ym mharagraff 4.8, mae gwahaniaeth rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg. Yn y testun Saesneg, mae'n nodi *"a social media channel"* ond yn y testun Cymraeg ceir *"sianel neu lwyfan cyfryngau cymdeithasol"*. Mae hyn hefyd yn digwydd yn ddiweddarach ar ddiwedd paragraff 5.9 o'r Cod. Mae enghraifft debyg hefyd ym mharagraff 4.10 lle mae'r testun Saesneg yn nodi *"a social media platform"* ond ceir *"sianel neu lwyfan cyfryngau cymdeithasol"* yn y testun Cymraeg. At hynny, ym mharagraff 7.3, mae'r testun Saesneg

yn datgan "*a channel or platform*" ond ceir "*sianel neu lwyfan cyfryngau cymdeithasol*" yn y testun Cymraeg.

8. Ym mharagraff 4.14, yn y testun Cymraeg, ar ddechrau'r trydydd pwynt bwled, mae'r gair "*pan*" ar goll i fynegi ystyr "*where*" fel y dylai nodi "*pan gafodd*" (fel y ceir yn ddiweddarach ym mharagraff 5.13).
9. Ym mharagraff 9.5, yn y geiriau ar ôl y ddau bwynt bwled cyntaf, mae gwahaniaeth rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg. Yn y testun Saesneg, mae'n nodi "*where that*" ond yn y testun Cymraeg mae'n nodi "*pan fo mae'r*" nad yw'n gwneud synnwyr gramadegol.
10. Ym mharagraff 9.5, mae'r term "*election period*" wedi'i ddefnyddio yn y testun Saesneg. Yn y testun Cymraeg, mynegir y term drwy ddefnyddio ffurf dreigledig ar "*cyfnod etholiadol*" ond nodwn fod Gorchymyn 2025 yn defnyddio ffurf ar "*cyfnod yr etholiad*". Ar wahân i hynny, nodwn nad yw'r term '*election period*' wedi cael ei ddiffinio yn y Cod, ond ei fod wedi cael ei ddefnyddio yn y trydydd a'r pedwerydd pwyntiau bwled ym mharagraff 9.5. Felly, rydym yn cwestiynu a fyddai'n ddefnyddiol i'r darllenydd pe bai'r term hwn yn cael ei ddiffinio drwy gyfeirio at erthygl 69(6) o Orchymyn 2025.

Ymateb y Llywodraeth

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru mewn cysylltiad â phwyntiau 2-10.

Cynghorwyr Cyfreithiol

Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

12 Ionawr 2026

